

“Cəbr və riyazi məntiq” şöbəsinin 2019-cu ilin I yarımili üçün elmi və elmi təşkilati fəaliyyəti haqqında

HESABATI

Şöbədə 2 mövzu üzrə birində 2, digərində 3 olmaqla 5 iş yerinə yetirilir.

Mövzu 1. Cəbr və riyazi məntiqin üsullarının tətbiqi.

Mövzu 2. Nəsirəddin Tusinin riyaziyyat və məntiq elmlərinə dair əsərlərinin tədqiqi.

Birinci yarımildə şöbədə işlər planda nəzərdə tutulduğu kimi aparılmışdır.

Birinci mövzu üzrə hesabat dövründə, qiymətlərini Banax cəbrlərindən alan, müəyyən bir Hausdorff kompaktında təyin olunmuş kəsilməz funksiyaların halqasında çəkili kompozisiya operatorlarına baxılmış və onların kompaktlıq şərtləri araşdırılmışdır. Bunun üçün işdə əvvəlcə, baxılan halqada müntəzəm qapalı alt fəzalar üçün “zirvə” nöqtələri anlayışı verilmiş və həmin terminin köməyi ilə çəkili kompozisiya operatorlarının kompaktlığı üçün zəruri şərtlər alınmışdır. Sonra isə, göstərilmişdir ki, tapılan zəruri kompaktlıq şərtləri xüsusi alt cəbrlər halında asan yoxlanıla bilən çəkili endomorfizmlərin kompaktlıq meyarlarına çevrilir.

Birinci mövzunun ikinci işi üzrə keçən il qurulmuş modal sistem üçün cəbri madel təklif edilmişdir.

$$\langle M, \leq, \Vdash_1, \Vdash_2 \rangle$$

M - çoxluq, \leq - M üzərində münasibət, \Vdash_1 və \Vdash_2 - M çoxluğu ilə formulalar arasında münasibətlərdir.

İkinci mövzu üzrə N.Tusinin "Əsas əl-iktibas", "Təcrid əl-məntiq", "Şərh əl-işarət", "Arximedinin kürə və silindr" kitabına şərh" əsərləri tədqiq edilmişdir. N.Tusinin silloqistikasının Aristotel silloqistikasından fərqli cəhətləri müəyyən edilmişdir.

N.Tusinin “Təcrid-əl-məntiq” əsərində modal təkliflər, onların təsnifatı, müxtəlif modallıqlar arasında qarşılıqlı münasibətlər tədqiq edilərək öyrənilmişdir. Modallıqların təsnifatında iki yanaşmanın olduğu təsbit edilmişdir.

Şöbə müdiri Əli Babayev Moskva və Sankt-Peterburq şəhərlərində ezamiyyətdə olmuş, 19- 21 iyun tarixlərində Lomonosov adına MDU-də keçirilmiş beynəlxalq konfransda “О простых силлогизмах в силлогистике Н.Туси” mövzusunda məruzə etmişdir.

İyun ayının 25-də S.İ.Vavilov adına REA-nın Təbiət elmləri və texnikanın tarixi institutunun Sankt-Peterburq filialının elmi şurasında "Насиреддин Туси и его логика" adlı mövzuda məzurə etmişdir.

May ayının 7-8-i Lənkəran şəhərində Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-cı ildönümünə həsr olunmuş “Tədris prosesində elmi innovasiyaların tətbiqi yolları” mövzusunda Respublika elmi-praktik konfransda şöbə müdiri Əli Babayev və böyük elmi işçi Valeriya Məclumbəyova “Nəsirəddin Tusinin silloqistikasının Aristotel silloqistikasından fərqli cəhətləri” mövzusunda, aparıcı elmi işçi Emiəğa Məmmədov və elmi işçi Rəna Babayevə “N.Tusinin “Təcrid əl-məntiq” əsərində modal təkliflər haqqında” mövzusunda, aparıcı elmi işçi Aydın

Şahbazov və kiçik elmi işçi Vəfa Məmmədova “Compact weighted endomorphisms of functional algebras of A -valued functions” mövzusunda məzurə etmişlər.

Bundan əlavə aparıcı elmi işçi Aydın Şahbazov və kiçik elmi işçi Vəfa Məmmədova Xəzər Universitetində keçirilmiş Beynəlxalq konfransda “Maximal ideals and weighted composition operators on uniform algebras of functions” adlı mövzuda məruzə etmişlər.

Tanınmış alim Novosibirsk Universitetinin professoru İvan Anatolyeviç Malçev şöbənin qonağı olmuş, institutun seminarında, BDU-da, ADPU-də, Gəncə Dövlət Universiteti və Lənkəran Dövlət Universitetində cəbrin müasir problemləri mövzusunda maraqlı məruzələr etmişdir.

Hesabat dövründə şöbənin işçilərinin 5 tezisi və 1 məqaləsi çapdan çıxmış, 4 məqalə və 3 tezis çapa hazırlanmışdır.

Şöbə müdiri:

Ə.Ə.Babayev